

Faculteit der
Sociale
Wetenschappen

Corniel van Leeuwen
Mike Duijn

Politiek en Participatie – Aanvulling op of afbreuk aan de representatieve democratie?

Governeur
Erasmus

Erasmus University Rotterdam

Dag van de Participatie, 4 November 2019

Erasmus

Veranderende omgeving

- Sterke(re) vernetwerking
- Fragmentering en 'tweedelingen'
- Sociale media; negativisme, focus op "incidenten"
- Opinievorming heilig, Populisme "regeert"
- "Eigen belang eerst" / "Dichtbij is beter dan veraf"
- Roep om meer participatie burgers en belanghebbenden.
(men wil op zijn minst méépraten; stikstof, pfas)

Participatie niet nieuw

- Jaren 60-70: burgerprotesten in steden
- 2014: Koning roept op tot participatiesamenleving
- Anno nu: participatie niet meer weg te denken
- Participatie als middel voor verschillende problemen:
  - Moreel: burgerrechten/democratisering
  - Financieel: burger nodig om publieke taken over te nemen
  - Politiek: burger nodig voor gedragen beslissingen
  - Inhoudelijk: participatie zorgt voor inhoudelijk betere besluiten

Actuele ontwikkelingen

Beleid:

- Nieuwe wetten: Omgevingswet
- Nieuwe 'kaders': Klimaatakkoord (een derde door burgers zelf)
- Nieuwe aanpakken: Right to Challenge

Samenleving:

- Zelforganisatie en (burger)initiatieven
- Activisme en demonstraties
- Reaguurders / "Slacktivisme"

Groeit de politiek mee? Of niet?

- Ja – welke goede voorbeelden kent u?
- Welnee – welke mechanismen zitten in de weg?

Casus; Dilemma's voor lokale politici

Context:

- Een Raadslid in een Landelijke Gemeente (Zeeland, Tholen)
- Klimaatakkoord lokaal vertalen. Energietransitie lokaal niveau organiseren.

Ambities:

- 25 % energiegebruik duurzaam opgewekte energie in 2025 (14% in 2016).
- Integrale verduurzaming (zowel aandacht voor opwekken als besparen)
- Gemeentelijke gebouwen energieneutraal
- Plan voor aardgasvrije wijken (lokaal warmteplan).

Casus; Uitgangspunten

- Falend proces van kaderstelling
  - 2017: nota duurzame energiebronnen (eenzijdig door gemeente opgesteld).
  - 2018: weinig regie college, grote toestroom initiatiefnemers.
  - 2019: initiatieven 'on hold' --> nieuw proces van kaderstelling.
- College en Raad: de ambities zoveel mogelijk door Participatie met de lokale samenleving realiseren. "We kunnen het alleen samen".
- Wethouder: de Raad is aan zet! Kopgroep met Raadsleden om deze Participatie voor te bereiden.
- Dat stelt een individueel Raadslid voor verschillende dilemma's.

Dilemma's voor politici

- Meer participatie door 'boeren, burgers, buitenlui' ('b-b-b') verandert de rol van de politiek.

Nee, meeste stemmen gelden tegengaan.

Ja, want kwaliteit en draagvlak toevoegen.

- Vroegtijdige participatie door 'b-b-b' vraagt om vroegtijdige participatie van politici (bijv. Raadsleden).

Dilemma's voor politici

- Meer participatie vraagt om meer kaderstelling VOORAF door de politiek
- Meer participatie 'holt' de representatieve democratie uit

Reflectie!

Verschillende vormen van Democratie die *gelijktijdig aan de orde* én van waarde kunnen zijn. Dahl, 1989: Representatieve, Participatieve, Deliberatieve, Directe en Lobby.

- We staan voor een zoektocht: De opgave een nieuwe, eigentijdse balans te vinden voor democratische processen.
- Reconfiguratie van (aspecten) van 5 vormen van D voor het vinden van de nieuwe balans.

Meer informatie?

- www.gouverneur.nl
- <https://ruimtelijkeadaptatie.nl/actueel/actueel/nieuws/2018/omgevingsvisies/>